

Sygn. akt I CK 130/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M.S. i A. K.

przeciwko Gminie Miasto R.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 10 sierpnia 2005 r., kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 16 grudnia 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 16 grudnia 2004 r. oddalił apelację pozwanej Gminy od wyroku wstępnego z dnia 21 września 2004 r., na podstawie którego Sąd Okręgowy uznał za usprawiedliwione co do zasady powództwo o zasądzenie kwoty 582 707 zł z odsetkami tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez funkcjonariuszy strony pozwanej wskutek niepowiadomienia powódek o możliwości zwrotu wywłaszczonej nieruchomości.

Według dokonanych ustaleń, powódki na podstawie umowy notarialnej z dnia 4 czerwca 1981 r. przewidzianej przez art. 6 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, dalej jako: „ustawa z dnia 12 marca 1958 r.” (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64) zbyły Skarbowi Państwa, będącemu poprzednikiem prawnym strony pozwanej, nieruchomość zabudowaną domem przy ul. M. w R. Nieruchomość ta nie mogła zostać przeznaczona na wskazany w akcie notarialnym cel, jakim było wybudowanie parkingu, bowiem decyzją z dnia 24 czerwca 1981 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał tę nieruchomość do rejestru zabytków. Powódki nie zostały powiadomione o zamiarze użycia nieruchomości na inny cel, niż określony w umowie z dnia 4 czerwca 1981 r. i możliwości zwrotu nieruchomości. W latach 1983 – 1998 dokonano podziału geodezyjnego spornej nieruchomości, a niektóre działki wydzielone w następstwie tego podziału oddane zostały w wieczyste użytkowanie osób trzecich, a następnie przekształcone w prawo własności, niektóre zostały sprzedane, a inne nadal stanowią własność pozwanej Gminy. Te ostatnie działki nie przedstawiają dla powódek żadnej wartości użytkowej, zważywszy na ich konfigurację i sposób zagospodarowania. Sądy obu instancji uznały, że wskutek bezprawnego - bo sprzecznego z art. 34 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64) oraz późniejszymi - art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127) i art.136 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 115, poz. 741 ze zm.) - niewykonania obowiązku powiadomienia powódek o możliwości zwrotu wywłaszczonej nieruchomości, powódki utraciły roszczenie o zwrot wywłaszczonych nieruchomości, a taka utrata „może posiadać wymierny walor majątkowy”. Sąd Apelacyjny stwierdził, że także jako bezprawne „musi być potraktowane działanie Gminy, polegające na wydaniu w dniu 2 września 1998 r. decyzji o przekształceniu wieczystego użytkowania w prawo własności w odniesieniu do działki nr (...)/3.

Kasacja strony pozwanej oparta została na podstawie naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 6 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. przez uznanie, że obowiązujący w tej dacie porządek prawny nakazywał organom administracyjnym traktować nieruchomości nabyte umową notarialną jak nieruchomości wywłaszczone decyzją wywłaszczeniową. W ramach tej podstawy kasacyjnej strona skarżąca zarzuciła naruszenie „uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 1985 r., III AZP 8/84, OSNCP

1985, nr 10, poz.145 przez uznanie, że uchwała ta stanowi podstawę uznania za bezprawne działania organu dokonane przed dniem jej podjęcia”. Według skarżącej naruszone zostały także art. 1 ust. 1 i 2, art. 2 ust. 3 i art. 3 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa wieczystego użytkowania przysługującego osobom fizycznym w prawo własności, dalej jako „ustawa z dnia 4 września 1997 r.” (Dz. U. Nr 123, poz. 781) – przez przyjęcie, że pozwana Gmina dopuściła się bezprawności działania wydając decyzję o przekształceniu prawa wieczystego użytkowania niektórych działek w prawo własności, mimo że spełnione zostały przesłanki do takiego przekształcenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie został naruszony art. 6 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. Nieruchomością wywłaszczoną w rozumieniu tej ustawy jest także nieruchomość zbyta na podstawie umowy przewidzianej przez jej art. 6. Okoliczność, że wykładnię taką przedstawił Sąd Najwyższy dopiero w wyroku z dnia 20 lutego 1985 r., III AZP 8/84, OSNCP 1985, nr 10, poz. 145, nie oznacza – wbrew stanowisku zaprezentowanemu w kasacji - że dopiero od opublikowania tego orzeczenia nieruchomość zbytą w trybie umowy zawartej na podstawie art. 6 cytowanej ustawy należało kwalifikować jako wywłaszczoną w rozumieniu art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. Jest oczywistym, nie wymagającym wywodu prawnego stwierdzenie, że skutki wadliwej interpretacji prawa obciążają organ je stosujący bez względu na późniejszą wykładnię tego prawa przedstawioną w judykaturze. W kategoriach nieporozumienia ocenić należało powołany w ramach podstawy kasacyjnej z art. 393¹ pkt 1 k.p.c. zarzut naruszenia wspomnianej uchwały Sądu Najwyższego, skoro orzeczenia sądowe nie są prawem. Sąd Apelacyjny, jako podstawę materialnoprawną odpowiedzialności strony pozwanej wskazał szereg przepisów, których naruszenia strona pozwana nie wskazała w kasacji, ograniczając się do powołania art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 4 września 1997 r. Odnosząc się do tego zarzutu przede wszystkim podnieść należy, że utrata możliwości uzyskania zwrotu wywłaszczonego prawa może stanowić szkodę (por. m.in. uzasadnienie uchwały SN z dnia 8 listopada 2002 r., III CZP 73/02, OSNC 2003, nr 10, poz. 131). W rozpoznawanej sprawie źródła szkody można dopatrzeć się w zdarzeniach powołanych przez Sąd Apelacyjny, które poprzedzały decyzję o przekształceniu prawa wieczystego użytkowania, które podlegało zwrotowi na rzecz powódek, w prawo własności na rzecz innych osób. Kolejnym ogniwem tych zdarzeń była niewątpliwie decyzja wydana na podstawie art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 4 września

1997 r., jako wywołująca nieodwracalne skutki prawne, skoro prawo użytkowania wieczystego przekształcone zostało w prawo własności osób trzecich.

Wobec tego, że żaden z powołanych w kasacji przepisów prawa nie został – jak wykazano – naruszony, kasacja, jako pozbawiona usprawiedliwionych podstaw podlegała oddaleniu (art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).